Buluç, B.(2006). Anadolu öğretmen liselerinde okutulan eğitim yönetimi dersi programının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 26 (2), 263-279.

## *ÖZET*

### *ANADOLU ÖĞRETMEN LİSELERİNDE OKUTULAN "EĞİTİM YÖNETİMİ" DERSİ PROGRAMININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE DAYALI OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ*

**Yrd. Doç.Dr. Bekir BULUÇ*

*Eğitim yönetiminin temel işlevlerinden biri eğitim programlarıdır. Bu bağlamda "eğitim programlarının yönetimi, eğitim yönetiminin asıl işidir. Eğitim hizmetlerinin üretilmesinin eğitim programlarına göre yapılması zorunludur. Diğer bir deyişle eğitim programları aynı zamanda eğitim örgütünün üretim programlarıdır (Başaran, 1993)."*

*Bu araştırmanın genel amacı, Anadolu Öğretmen Liselerinin öğretim programlarında yer alan Eğitim Yönetimi dersi programının, bu okullarda görev yapan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak değerlendirmektir. Araştırma, betimsel türde tasarlanmıştır. Araştırmada veriler, 31 maddelik beşli likert tipi bir anket ile toplanmıştır. Anket Anadolu öğretmen liselerinde görev yapan ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerini okutan 71 öğretmene uygulanmıştır.*

*Araştırma sonucu elde edilen bulgular araştırmanın amaçları doğrultusunda yorumlanmış, elde edilen bulgulara göre dersin programının daha etkin hale gelebilmesi için çeşitli öneriler getirilmiştir.*

*Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Program Değerlendirme, Anadolu Öğretmen Liseleri*

**Yrd. Doç.Dr. Bekir BULUÇ. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı. Beşevler-Ankara.*

***ABSTRACT***

***THE EVALUATION OF THE PROGRAM OF "EDUCATION MANAGEMENT COURSE" AT ANOTOLIAN TEACHER HIGH SCHOOL, BASED ON TEACHER VIEWS.***



**Assistant Prof. Bekir BULUÇ*



*One of the major functions of education management is educational curricula. In this context, management of educational curricula is main task of education management. It is necessity that producing of educational services according to educational curricula. In other words, educational curricula is a product of educational organization at the same time (Başaran,1993).*

*The main purpose of this study, to evaluate the program of "Education Management Course" at Anatolian Teacher High School based on teacher views. This study is a survey type research. The data was collected with a questionnaire which is composed of 31 item. This questionnaire was applied to 71 teachers who were working at the Anatolian Teacher High School and lecturing "Teaching Profession Course". Data gathered in this study was interpreted in terms of the research purposes, and developed a various recommendations for making education management course effective.*



***Key Words**: Education Management, Curriculum Evaluation, Anatolian Teacher High School.*


---


**Assistant Prof. Bekir BULUÇ. Gazi University, Gazi Faculty of Education, Department of Primary Education. Beşevler-Ankara.*

# ANADOLU ÖĞRETMEN LİSELERİNDE OKUTULAN EĞİTİM YÖNETİMİ DERSİ PROGRAMININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE DAYALI OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç.Dr. Bekir BULUÇ

## Giriş

Türkiye, öğretmen yetiştirme konusunda oldukça zengin bir birikime sahiptir. Köklerinin Cumhuriyet öncesine dayandığı görülen öğretmen yetiştirme sisteminin, özellikle Cumhuriyet dönemiyle birlikte, günümüze kadar çok sayıda modeli uygulamaya koyduğu görülmektedir. Bu modeller çerçevesinde kurulan öğretmen yetiştiren kurumların, İlköğretmen Okulları, Köy Enstitüleri, Eğitim Enstitüleri, Yüksek Öğretmen Okulları, Eğitim Yüksek okulları ve halen Türk Eğitim Sisteminin her kademesine öğretmen yetiştiren Eğitim Fakülteleri olduğu görülmektedir.

Bilgi çağında kurumların kendilerini yenilemeleri ve güncelleştirmeleri zorunlu hale gelmiştir. Bu bağlamda nitelikli insanların yetiştirilmesinde kaliteli bir eğitim ve eğitim yönetiminin rolü büyüktür (MEB, 2000). Hızla gelişen teknolojiye rağmen eğitim sisteminde öğretmenin yerini hiçbir şey dolduramamaktadır. Bu nedenle eğitim sisteminin temel ögesi olan öğretmenin nitelikçe iyi yetiştirilmesi gerekmektedir. Hem nitelik hem de nicelik yönünden yeterli öğretmen yetiştirilmesinin mutlaka uzun dönemli planlanmasının yapılması gerekmektedir (Adem, 1995:36). Şüphesiz ki bu konuda en önemli görev eğitim yönetimi ve yöneticilerine düşmektedir. Çünkü eğitim yönetiminin temel işlevlerinden biri de eğitim programlarıdır. Bu bağlamda "eğitim programlarının yönetimi, eğitim yönetiminin asıl işidir. Eğitim hizmetlerinin üretilmesinin eğitim programlarına göre yapılması zorunludur. Başka bir deyişle eğitim

programları aynı anda eğitim örgütünün üretim programlarıdır (Başaran, 1993)". Eğitim programları ve öğretimin yönetimi işi, öğretim liderliği kuramının da temel boyutlarından biridir. Öğretim liderliğinin bu boyutunda özellikle eğitim programı ve öğretimi yönetme boyutu birbiriyle ilişkili birkaç görevden meydana gelir. Bunlar, öğretimi denetleme ve değerlendirme, eğitim programını eşgüdümleme ve öğrenci ilerlemesini izlemedir (Gümüşeli, 1996).

Eğitim sistemi oldukça karmaşık bir yapı ve işleyişe sahiptir. Bu sistemin içinde ve dışında yer alan çeşitli elemanlar okulların amaçları doğrultusunda bir araya gelerek sistemin işlemesini sağlar. Ancak sistemin etkili bir şekilde işlemesini sağlayan okul yöneticileri ve öğretmenlerdir (Ünal, 2000). Etkili bir okulda yönetici zamanının çoğunu sınıflarda, diğer öğretim ortamlarını hazırlamakla geçirmek durumundadır. Onun temel ilgi ve uğraşısı öğretim sorunlarıdır. Etkili bir yönetici okuldaki tüm etkinliklerini öğretim ve öğretimin geliştirilmesine dönük olarak bütünleştirmelidir (Balcı,1992).

## Anadolu Öğretmen Liseleri

Türk Öğretmen yetiştirme sisteminde, mevcut Anadolu öğretmen liselerinin temelini oluşturan öğretmen liselerinin önemli bir yeri vardır. İlkokullara sınıf öğretmeni yetiştirme amacıyla kurulan İlköğretmen Okullarının bir kısmı Milli Eğitim Temel Kanunun uygulanmaya başlamasıyla birlikte, 1974 yılından itibaren iki yıllık eğitim enstitülerine, bazıları da, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına öğrenci hazırlamak, öğretmenlik mesleğini sevdirmek amacıyla öğretmen liselerine dönüştürülmüştür. Öğretmen Liseleri, 1989 yılına kadar, ortaöğretim kurumu olarak eğitim ve öğretim faaliyetini sürdürmüştür (Gelişli, 2000). 1989-1990 öğretim yılından itibaren bu okulların programları yeniden yapılandırılarak Anadolu Öğretmen Liselerine dönüştürülmüştür.

6.9.1998 tarih ve 23455 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan ve 2.2.2005 tarih ve 25715 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan en son değişikliklere göre ilköğretime dayalı, bir yılı hazırlık olmak üzere toplam dört yıl öğretim yapan, yabancı dil ağırlıklı program uygulayan, paralı-parasız yatılı ve gündüzlü seçenekleri olan bu okulun amaç, kuruluş ve görevleri 5. madde de özetle; Öğrencileri Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına hazırlamak ve çağdaş anlamda öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri ve yeteneklerle donatmak olarak belirtilmiştir. 6. madde de ise bu okulların öğretim programları; Ortak genel kültür, alan ve öğretmenlik mesleği ile ilgili derslerden oluşmaktadır. Genel liselerden farklı olarak Anadolu Öğretmen Liseleri, genel lise programlarının yanında öğretmenlik mesleğine ve eğitim fakültelerine hazırlık niteliğinde Öğretmenlik Meslek Bilgisi derslerine yer vermektedirler. 1989-1990 öğretim yılında 18 olan Anadolu öğretmen liselerinin sayısı; 2004-2005 öğretim yılında 122'ye ulaşmıştır. Bu okullarda toplam 31.966 öğrenci öğrenim görürken, 2.854 öğretmen görev yapmaktadır (MEB, 2004; 2005).

Anadolu öğretmen Liselerinin öğretim programlarında, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Türkçe-Matematik, Yabancı Dil, Sanat (resim ve müzik) ve Spor Alanları olmak üzere 7 alan bulunmaktadır. Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ise bu alanlarda zorunlu ve seçmeli olmak üzere iki ayrı kategoride yer almaktadır. Alanlar itibarıyla farklı dönemlere dağıtılmış olan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin, sınıflara ve seçmeli veya zorunlu oluşuna göre dağılımı ise Tablo. 1'deki gibidir.

Tablo.1
Anadolu Öğretmen Lisesi Programında Yer Alan Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerinin Okutuldukları Sınıflara, Zorunlu veya Seçmeli Oluşlarına Göre Dağılımı

Programda yer alan toplam 11 öğretmenlik meslek bilgisi dersinin 5 'i zorunlu, 6'sı ise seçmeli grubunda yer almaktadır. Ancak programda yer alan Eğitim Yönetimi dersi,

Fen Bilimleri alanı için seçmeli diğer alanlar için zorunlu, ölçme ve değerlendirme dersi ise, Fen Bilimleri ile, Sanat-Müzik alanlarında seçmeli, diğer alanlarda zorunlu dersler grubunda yer almaktadır.

## Program Değerlendirme

Milli Eğitim Bakanlığı 2005-2006 öğretim yılından itibaren eğitim programlarında önemli değişikliğe gitmeye başlamış, bu doğrultuda öncelikle ilköğretim programlarında yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Yeni anlayışla davranışçı paradigma terk edilmeye, yapılandırmacı paradigma ise eğitimde hakim duruma gelmeye başlamıştır.

Özden' e (2003: 57) göre, "yapılandırmacı yaklaşım, eğitimcilerin dikkatlerini öğretilenlerden alıp, yapıyı açıklamak için kendi modellerini oluşturma sürecindeki öğrencilere vermesini vurgulamaktadır." Bu yaklaşımda, öğrenci merkezlilik esastır ve bilgiye ulaşmada öğrenciler aktiftir. Aynı zamanda öğrenmede bilgiyi anlamlandıran da öğrencidir. Özden ve Şimşek (1998), oluşturmacı/yapılandırmacı paradigmada her yeni şeyin eski bilgi, beceri, deneyim ve yaşantıların süzgecinden geçirilerek yeniden yorumlandığı ve bilginin bireyin aktif girişimi sonucunda oluştuğunu belirtmektedirler. Yani bilgiyi yorumlayan ve anlamlandıran öğrencidir. Yeni paradigma okul içi ve dışında öğretmen ve öğrenci kavramlarına da farklı şekilde yaklaşmaktadır. "Bilgi toplumunda eğitimcilerin, bilginin felsefi ve eğitimsel değerlerini çok iyi çözümlemeleri gerekmekte, aynı zamanda bilgiyi sunma ve bilgiye ulaşmada rehberlik etme rolünü üstlenmeleri ve öğretmenlerin, bilginin seçimi konusunda da uzman olmaları gerekmektedir (Çelik (1998)."

Bu düzenlemelerin yakın bir gelecekte ortaöğretim programlarına da yansıyacağı bilinmektedir. Düzenlemelerden eğitim programlarında yer alan tüm derslerin, dolayısıyla bu çalışmada ele alınan Eğitim Yönetimi dersinin de etkileneceği bir

gerçektir. Yapılan alan taramasında bu konu ile ilgili çok fazla araştırmanın bulunmadığı da ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle araştırmada, halen Anadolu Öğretmen Liselerinin programlarında yer alan eğitim yönetimi dersinin programı, yapılacak yeni düzenlemelere ışık tutması açısından değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Eğitim programları çeşitli unsurlardan oluşmaktadır. Bunları; Taba (1962), dersin özel hedefleri, konu alanı, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme olarak, Saylor, Alexander ve Lewis (1981), amaçlar, içerik, öğrenme yaşantıları, uygulama ve değerlendirme, Ertürk (1994) ise, hedef davranışların ve öğrenme yaşantılarının saptanması ve bunları değerlendirme etkinlikleri olarak sıralamışlardır

Değerlendirme ise, tüm öğretim sürecinin en kritik bölümlerinden birisidir. Bu süreç öğrencilerin, öğretmenlerin ve programın gelişiminin temelini oluşturmaktadır. Bir programın amacına ulaşıp ulaşmadığı değerlendirme sonucunda anlaşılır (Küçükahmet, 2002:21). Tyler (1993) değerlendirmeyi, hedeflerle belirlenmiş istendik değişmelere öğrencilerin ulaşıp ulaşmadıklarının ortaya çıkarılması süreci olarak görürken, Urevbu (1991), program içerisinde yer alan bütün unsurların eğitim programının başarısına sağladıkları yararlar açısından sorgulanması süreci (akt:Erişen, 1998), Sezgin (1994) ise program tasarımı ve uygulaması hakkında verilen kararların isabet derecesini tayin etmek için sürekli bilgi toplama ve yorumlama süreci olarak tanımlamaktadır. Program değerlendirme ise, gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile programın etkililiği hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkililiğinin işaretçileri olan ölçütlerle karşılaştırıp yorumlama ve karar verme süreci olarak tanımlanabilir (Erden, 1993:9).

Değerlendirme süreci ile, nereye gitmek ve ne yapmak istiyoruz, şu anda neredeyiz, stratejilerimizi nasıl uygulayacağız ve nasıl yapıyoruz? sorularına cevap bulunabilir, ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar ve değişim yönetimini sağlayabilmek için alınacak kararların ihtiyaç duyduğu temel ilkeler belirlenebilir ( TSQ, 2001). Ayrıca değerlendirme ile programın güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin verilerin toplanması,

programcılara, eğitim veya öğretim programları ve etkinliklerini yeniden düzenleme, sürdürme ya da vazgeçme imkanı sağlanır (Demirel, 2003).

Bir öğretim programının değerlendirilmesinde çeşitli kriterler kullanılabilir. Fakat bunlardan en çok kullanılanı programın hedef, içerik, süreç (eğitim durumları) ve değerlendirme boyutlarını baz alarak yapılan program değerlendirme biçimidir (Demirel, 2003). Bu çalışmada kullanılan değerlendirme yaklaşımı da bu yaklaşımdır.

## Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Anadolu Öğretmen Liselerinde okutulan Eğitim Yönetimi dersinin programını öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesidir.

Bu amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Derslerin hedefleri ne derecede yeterlidir?
2. İçerik, hedefleri gerçekleştirmeye ne derecede uygundur?
3. Eğitim durumları, hedefleri gerçekleştirmeye ne derecede uygundur?
4. Değerlendirme, hedeflerin gerçekleşip, gerçekleşmediklerini ne derecede ortaya koymaktadır?

## Yöntem

Araştırma, betimsel türde tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye'deki Anadolu Öğretmen Liselerinde görev yapan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri öğretmenleri, örneklemini ise bu grupta yer alan ve Sinop il merkezinde Anadolu Öğretmen Liseleri ders programlarında yer alan meslek derslerini değerlendirme amacıyla açılan hizmetiçi eğitim programına katılan 71 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada veriler Eğitim Yönetimi dersinin programını değerlendirmeye yönelik olarak geliştirilen 31 soruluk beşli Likert tipi bir anket ile toplanmış, verilerin çözümlenmesinde SPSS 11.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik paket programı kullanılmıştır. Anketin geliştirilmesinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış, anketin

güvenirliği Alpha = .93 olarak bulunmuştur. Anket için uygun maddelerin seçiminde güvenilirlik çalışmasının yanında yapı geçerliği için 38 madde üzerinde faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda faktör yükü .30'un altında çıkan üç madde atılmış, kalan 31 maddenin faktör yükleri ise .40 ve üzerinde çıkmıştır. Verilerin çözümlenmesinde istatistiksel işlemlerden aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır.

## Bulgular ve Yorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak uygulanan anketin 1 ile 14. soruları arasında Anadolu Öğretmen Liselerinde okutulan Eğitim Yönetimi dersinin hedef ve davranışlarının yeterliliğini tespit etme amacıyla hazırlanan 14 soruya yer verilmiş, elde edilen sonuçlar özetlenerek Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2 Hedeflerin Yeterliliğine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları.

Öğretmenlere uygulanan anketin ilk dört maddesinde, "hedeflerin kapsam ve sınırlılıkları, hedefler açıklık ve kesinliği, gerçekleştirilebilirliği ve güncelliğine ilişkin sorulara yer verilmiştir. İlk madde için verilen cevaplar incelendiğinde, öğretmenler bu maddeyi ( $\overline{X}$ =4.00, s=1.04) çok, 2. maddeyi ( $\overline{X}$ =4.26, s=1.0) tam, 3. ve 4. maddeyi ise ( $\overline{X}$ =3.64, s=.98 ; $\overline{X}$ =3.85, s=.94 ) yine çok düzeyinde yeterli görmüşlerdir. Bu bağlamda, Anadolu öğretmen liselerinde görevli meslek dersleri öğretmenlerinin Eğitim Yönetimi dersi hedeflerinin belirtilen kriterler açısından üst düzeyde yeterli gördükleri sonucu ortaya çıkmaktadır. Anketin 5 ve 6. sırasında yer alan sorulara verilen cevaplar incelendiğinde ise dersin, eğitimle kazandırılabilirlik yönünden ( $\overline{X}$ =3.84, s=1.05) çok, öğrenci seviyesine uygunluk yönünden ( $\overline{X}$ =3.26, s=1.13) ise orta düzeyde yeterli

olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda hedeflerin öğrenci seviyesine uygunluk yönünden yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini söylemek mümkündür.

Araştırmada 7, 8, 9 ve 10. sorularda; "Hedeflerin ilgili olduğu alanın özelliklerine ve basamaklarına uygunluğu, öğrenci davranışına dönüklüğü, hangi içerikle ilgili olduğu ve hedeflerin birbirlerini desteklemesi " ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin tüm maddeler açısından dersin hedeflerini çok düzeyinde yeterli gördükleri, ancak hedeflerin davranışa dönüklüğü ($\overline{X}$ =3.44, s=1.11) konusunda puanların ortaya biraz daha yakın olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar ışığında davranışların yeniden gözden geçirilmesinin faydalı olduğu düşünülmektedir.

Eğitim Yönetimi dersinin hedefleri ile ilgili olarak anketin, 11. sorusunda 'hedeflerin mantıksal açıdan tutarlılığı, 12. sorusunda davranışların hedef alanı ile tutarlılığı, 13. sorusunda, davranışların kapsam ve sınırlılığı ve 14. sorusunda davranışların gözlenebilir ve ölçülebilirliği ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Bu sorularda elde edilen cevaplar incelendiğinde 11 ve 14. maddelerin çok, 12 ve 13. maddelerin ise tam düzeyinde yeterli olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Eğitimde hedefler, öğretimi yönlendirmesi, öğrenme-öğretme işleminin yapılmasını ortaya koyması ve ölçmelere kılavuzluk etmesi açısından gerekli görülmektedir. Hedefler öğrenciye kazandırılmak üzere seçilen istendik özelliklerdir. Diğer bir deyişle insanda bulunması uygun görülen, eğitimle kazandırılabilir özelliklerdir (Demirel, 2003). Hedeflerin işlevsel olması için sahip olması gereken birtakım özellikler vardır. Bunlar hedeflerin kapsamlı ve sınırlı olması, güncel, açık, kesin, öğrenci seviyesine uygun, içerikle tutarlı ve eğitimle kazandırılabilir olma şeklinde sıralanabilir (Demirel,2003; Erginer, 2004; Tan, 2005).

Anketin 15 ila 20. soruları arasında Eğitim Yönetimi dersinin içeriğinin değerlendirilmesine yönelik sorulara yer verilmiştir. Bu maddelere ilişkin elde edilen sonuçlar Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. İçeriğe İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları.

Dersin içeriğini değerlendirmeye ilişkin ankette yer alan toplam 6 soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde Eğitim Yönetimi dersinin içerikte yer alan bilgilerin uygulamaya dönüklüğü ( $\overline{X}$ =3.01, s=1.08 ), içeriğin öğrenme yaşantıları ile ilişkililiği ( $\overline{X}$ =3.19, s=1.20 ) ve güncellik ( $\overline{X}$ =3.36, s=.98 ) yönünden orta, diğer maddelerde ise çok düzeyinde yeterli görüldüğü sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçlara dayalı olarak dersin içeriğinde yer alan bilgilerin güncellik, uygulamaya dönüklük ve öğrenme yaşantılarıyla ilişkililik yönünden tekrar düzenlenmesine ihtiyaç olduğunu söylemek mümkündür.

Bir öğretim programı veya dersin içeriği ile kastedilen, o derste öğretilecek konuların seçilmesi ve bir düzenlenmesinin yapılmasıdır. Konuların belirlenmesinde, önceden ortaya konmuş olan hedef ve davranışlardan faydalanılmaktadır (Tan, 2005). Programların düzenlenmesinde içerik seçimi önemlidir. Erginer (2004)'e göre içeriğin seçiminde kullanılan bilgi ve değerler sosyal gerçeklerle uyumlu olmalı, bilgi yeni durumlara uyarlanabilmeli, genişlik ve derinlik dengesi iyi kurulmalı, hedeflerin gerçekleşme düzeyini sağlayan koşullar iyi planlanmalı, öğrencilerin yaşantılarına adapte edilebilmeli, yaşantıda kullanılabilirlik ve öğrenilebilirlik kurallarına yeterince uymalıdır. Ayrıca Demirel (2004)'in de belirttiği gibi içerik, somuttan soyuta, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve yakın çevreden uzağa ilkesine de uygun olmalıdır.

Anketin üçüncü bölümünde 21 ila 27. sorular arasında, eğitim durumlarının hedefleri gerçekleştirmeye uygunluğunu test etmeye yönelik 7 soruya yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 4'de özetlenerek sunulmuştur.

Tablo 4 Eğitim Durumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama
ve Standart Sapma Sonuçları.

Eğitim durumları ile ilgili sorulara verilen cevaplar analiz edildiğinde, eğitim durumları, öğrenci seviyesine ( $\overline{X}$ =3.10, s=1.14) ve katılımına uygunluk bakımından orta derecede yeterli görülürken, hedeflere uygunluk, ekonomiklik, dönüt düzeltme ve öğretim yöntemlerinin içerikle uyumluluğu ve ders kitabının öğrenci seviyesine uygunluğu bakımından çok düzeyinde yeterli görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda eğitim durumlarının, öğrenci seviyesine uygunluk ve öğrenci katılımına daha fazla yer verecek şekilde düzenlenmesinin gerektiğini söylemek mümkündür.

Hedefler saptandıktan sonra, muhtemel öğrenme yaşantılarının daha doğrusu eğitim durumlarının belirlenmesine ihtiyaç vardır. Eğitim faaliyetleri düzenindeki temel unsurların uygulamada alacağı hali tayinde idarecilik ve rehberlik gibi hizmetler ile sağlanabilecek eğitim araç ve gereçleri ile yardımlarının elbette büyük ölçüde payı vardır (Ertürk,1994). Eğitim durumlarının sahip olması gereken bazı özellikler vardır. Bunlar; hedefe görelik, öğrenciye görelik ve ekonomiklik olarak sıralanabilir (Demirel,2003). Ayrıca eğitim durumları seçilen öğretim yöntemleriyle uyumlu ve öğrenci katılımına elverişli olmalıdır. Eğitim durumlarının uygun şekilde düzenlenmesi, hedeflere ulaşılmasında hayati rol oynamaktadır.

Araştırmada 28 ile 31. sorular arasında değerlendirme boyutu ile ilgili sorulara yer verilmiş bu sorulara ilişkin elde edilen sonuçlar Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5. Değerlendirme Boyutuna İlişkin Aritmetik
Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları.

Değerlendirme boyutunda Eğitim Yönetimi programının, "ölçme değerlendirme ilkelerine uygunluğu, belirtke tablosu kullanılması ve hedef davranışların ölçülebilmesi"

ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Son soruda ise öğrencilerin bu meslek dersine karşı olan ilgileri öğretmen görüşlerine dayalı olarak belirlenmeye çalışılmıştır. İlk üç soruya verilen cevaplar tek tek analiz edildiğinde tüm maddelerde öğretmenlerin çok düzeyinde, öğrencilerin derse karşı ilgileri ( $\overline{X}$ =2.60, s=1.18) ise az derecesine yakın bulunmuştur. Bu sonuçlardan öğrencilerin Eğitim Yönetimi dersine karşı ilgilerinin oldukça düşük olduğunu, ilgiyi artırıcı bir takım düzenlemeler yapılması gerektiğini söylemek mümkündür. Ancak araştırma sürecinde öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda, öğretmenlerin genelde eğitim programları ve öğretimi ile psikolojik danışma ve rehberlik bölümü mezunlarından oluştuğu, eğitim yönetimi ile ilgili alandan mezun olan veya bu konuda lisans üstü bir eğitime sahip olan öğretmen olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla bu öğretmenlerin eğitim yönetimi alanındaki bilgi ve becerileri sınırlı kalmakta, bunun sonucu öğretmenlerde bu derse karşı bazı olumsuz tutumların oluştuğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla bu durumun belli ölçüde öğrencilerin derse karşı olan ilgilerine de yansıyacağını söylemek mümkündür.

Eğitim programının değerlendirilmesi kalite kontrolü gibi de görülebilir (Ertürk, 1994). Programın değerlendirilmesi, programın etkililiği hakkında karar verilmesidir. Program değerlendirme temelde öğretimin değerlendirilmesini içermektedir. Bir eğitim programının başarılı olabilmesi için tüm öğrencilerin programda amaçlanan hedeflere ulaşmış olması gerekir. Bu nedenle, programın uygulanması sonucunda, yetersiz kalan veya ters işleyen ögelerin olup olmadığı; varsa aksaklıkların programın hangi ögelerinden kaynaklandığını belirlemek ve gerekli düzenlemeleri yapmak değerlendirme ile mümkündür (Demirel, 2003).

## Sonuç ve Öneriler

### Sonuç

Anadolu Öğretmen Liselerinde okutulan Eğitim Yönetimi dersi programının, bu okullarda görevli öğretmenlik meslek bilgisi dersleri öğretmenlerinin görüşlerine dayalı

olarak değerlendirilmesi amacıyla yapılan araştırma sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Anketin birinci bölümünde yer alan Eğitim Yönetimi dersinin hedef ve davranışlarına ilişkin bulgulara göre; hedef ve davranışlar genelde çok düzeyine yakın derecede yeterli bulunmaktadır. Davranışların hedef alanı ile tutarlığı ile kapsam ve sınırlılıklarının belli olması yönünden ise tam düzeyinde yeterli bulunmuştur. Ancak hedef ve davranışlar öğrenci seviyesine uygunluk yönünden ( $\overline{X}$ =3.26, s=1.13) orta düzeyde yeterli görülmektedir.

Anketin ikinci bölümünde yer alan programın içeriğini değerlendirme amacıyla yer alan sorulara verilen cevaplar incelendiğinde ise; Eğitim Yönetimi dersinin içerikte yer alan bilgilerin uygulamaya dönüklüğü ( $\overline{X}$ =3.01, s=1.08 ), içeriğin öğrenme yaşantıları ile ilişkililiği ( $\overline{X}$ =3.19, s=1.20 ) ve güncellik ( $\overline{X}$ =3.36, s=.98 ) yönünden orta, diğer maddelerde ise çok düzeyinde yeterli görüldüğü sonucu ortaya çıkmaktadır.

Anketin üçüncü bölümünde yer alan programın eğitim durumlarını değerlendirme ile ilgili sorulara verilen cevaplar analiz edildiğinde, eğitim durumlarının, öğrenci seviyesine ( $\overline{X}$ =3.10, s=1.14) ve katılımına uygunluk bakımından orta derecede yeterli görülürken, hedeflere uygunluk, ekonomiklik, dönüt düzeltme ve öğretim yöntemlerinin içerikle uyumluluğu ve son olarak ders kitabının öğrenci seviyesine uygunluğu bakımından çok düzeyinde yeterli görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Anketin dördüncü bölümünde yer alan değerlendirme boyutu ile ilgili elde edilen veriler analiz edildiğinde; Eğitim Yönetimi dersi programının, "ölçme değerlendirme ilkelerine uygunluğu, belirtke tablosu kullanılması ve hedef davranışların ölçülebilmesi" ile ilgili sorularda çok düzeyinde, son soruda ise "öğrencilerin bu meslek dersine karşı olan ilgileri" az derecesine yakın bulunmuştur.

## Öneriler

Araştırma sonucu elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Anadolu öğretmen liselerinde okutulan Eğitim Yönetimi dersine genelde eğitim yönetimi alanı dışından mezun olan veya bu alanda eğitimi yetersiz olan öğretmenler girmektedir. Bu nedenle derse giren öğretmenlerin, hizmetiçi eğitim veya lisans üstü eğitim vasıtasıyla eğitim yönetimi alanında yeterli hale gelmeleri sağlanmalıdır.
2. Eğitim yönetimi dersinin hedef ve davranışları öğrenci seviyesine uygunluk yönünden yeniden gözden geçirilmelidir.
3. Dersin içeriği bilimsel değişme ve gelişmeler doğrultusunda güncellenmelidir.
4. Dersin eğitim durumları öğrenci katılımına yer verecek şekilde geliştirilmelidir.
5. Öğrencilerin bu derse karşı olan ilgilerinin artırılması amacıyla dersi sevdirici etkinlikler yapılmalı, ders kuramsal boyutta olduğu kadar uygulamalı şekilde de işlenmelidir.

## KAYNAKLAR


Adem, M. (1995). Demokratik Laik Çağdaş EĞİTİM POLİTİKASI. Şafak Matbaacılık.Ankara.

Balcı, A. (1992). İlköğretimde Öğretimin Niteliğinin Geliştirilmesi. Ankara:H.Ü.Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:8, 1992, s.159-161.

Başaran, İ.E. (1993). Eğitim Yönetimi. Gül Yayınevi, Sevinç Matbaası. Ankara.

Çelik, V. (1998). Bilgi Toplumunun Eğitim Sistemi ve Geleceğe Yönelik Eğilimler. Yeni Türkiye Dergisi, Yıl 4. sayı 19, s.829-836, Ankara.

Demirel, Ö. (2003). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme: 5. Baskı. Pegem Yayınları, Ankara.

Demirel, Ö. (2004). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. Öğretme Sanatı. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Erden, M. (1993). Eğitimde Program Değerlendirme. PeGem Yayınları, Yayın No:6. Ankara.

Erginer, E. (2004). Öğretimi Planlama, Uygulama ve Değerlendirme. Ankara: Öğreti. PegemA Yayıncılık.

Erişen, Y. (1998). Program Geliştirme Modelleri Üzerine Bir İnceleme. Eğitim Yönetimi. Yıl:4, Sayı:13, Kış 1998.

Ertürk, S. (1994). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Meteksan A.Ş.

Gelişli, Y. (2000). Anadolu Öğretmen Liselerinin Kuruluşu ve Gelişimi, Milli Eğitim Dergisi, Nisan, Mayıs, Haziran 2000, Sayı:146

Gümüşeli, A.İ. (1996). Öğretim Liderliği. Verimlilik Dergisi, Ankara:1996/4

Küçükahmet, L. (2002). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. Nobel Yayınları, 13. Baskı. Ankara.

MEB. (2000). 2001 Yılı Başında Milli Eğitim. MEB Yayınları. Ankara.

MEB (2004) tarih ve sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği. Kabul tarihi 8.12.2004/25664.
MEB (2005). Anadolu Öğretmen Liselerine İlişkin Bilgi Notu. http://oyegm.meb.gov.tr/

Özden, Y. (2003). Öğrenme ve Öğretme. Ankara: PegemA Yayıncılık.
Özden, Y ve H. Şimşek.(1998). Davranışçılıktan Oluşturmacılığa: "Öğrenme" Paradigmasının Dönüşümü ve Türk Eğitimi. Bilgi ve Toplum Dergisi. Nisan 1998. C.1.

Saylor, J. G., A.M. William and A.J. Lewis. (1981). Curriculum Planning for Better Teaching and Learning. 4th Edition. Holt, Rinehart and Winston, Inc.

Sezgin, İ. (1994). Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme. 3. Baskı. Gazi Büro Kitabevi. Ankara.

Taba, H. (1962). Curriculum Development: Theory and Practice. New York: Harcuart, Broce and World, Inc.

Tan, Ş. (2005). Öğretimi Planlama ve Değerlendirme.Ankara: PegemA Yayıncılık.

TSQ (The State of Queensland) (2001). Studies of Society and Environment. Curriculum evaluation.< www.qsa.qld.edu.au/yrs1to10/kla/sose/docs/is8eval.pdf > (2006, Mart 27)
Tyler, W. R.(1993). Basic Principles of Curriculum and Instruction. USA: The University of Chicago Pres.

Urevbu, A.(1991). Curriculum Studies. Longman Ltd, UK.

Ünal, S. (2000). Öğretmenleri İşe Güdülemede Yöneticilerin Uyguladıkları Yolların Değerlendirilmesi. Milli Eğitim Dergisi, Sayı.147. Ankara.

# EKLER

Tablo.1
Anadolu Öğretmen Lisesi Programında Yer Alan Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerinin Okutuldukları Sınıflara, Zorunlu Veya Seçmeli Oluşlarına Göre Dağılımı

| Ders Adı | Sınıf | Zorunlu | Seçmeli | Haftalık Ders Saati |
|---|---|---|---|---|
| *Öğretim İlke ve Yöntemleri* | *11* | *x* | | *2* |
| *Eğitim Bilimine Giriş* | *9* | *x* | | *2* |
| *Eğitim Yönetimi* | *10* | *x* | | *2* |
| *Eğitim Psikolojisi* | *10* | *x* | | *2* |
| *Ölçme ve Değerlendirme* | *11* | *x* | | *2* |
| *Grupla Çalışma Teknikleri* | *10* | | *x* | *2* |
| *Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması* | *11* | | *x* | *2* |
| *Çocuk Edebiyatı* | *10* | | *x* | *2* |
| *Türk Eğitim Tarihi* | *10* | | *x* | *2* |
| *Araştırma Teknikleri* | *10* | | *x* | *2* |
| *Eğitim Sosyolojisi* | *11* | | *x* | *2* |

Tablo 2 Hedeflerin Yeterliliğine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları.

| *Sorular* | *n* | $\bar{x}$ | *s* |
|---|---|---|---|
| *1. Hedeflerin kapsam ve sınırlılıkları belli midir?* | *71* | *4.00* | *1.04* |
| *2. Hedefler açık ve kesin midir?* | *69* | *4.26* | *1.00* |
| *3. Hedeflerin gerçekleştirilebilir midir?* | *67* | *3.64* | *.98* |
| *4. Hedefler güncel midir?* | *71* | *3.85* | *.94* |
| *5. Hedefleri eğitimle kazandırılabilir midir?* | *71* | *3.84* | *1.05* |
| *6. Hedefler öğrenci seviyesine uygun mudur?* | *71* | *3.26* | *1.13* |
| *7. Hedefler ilgili olduğu alanın özelliklerine ve basamaklarına uygun mudur?* | *70* | *4.17* | *.94* |
| *8. Hedeflerin öğrenci davranışına dönük müdür?* | *70* | *3.44* | *1.11* |
| *9. Hedeflerin hangi içerikle ilgili olduğu belli midir?* | *71* | *4.18* | *.91* |
| *10. Hedefler birbirlerini desteklemekte midir* | *71* | *4.12* | *1.01* |
| *11. Hedefler mantıksal açıda tutarlı mıdır?* | *71* | *4.19* | *.96* |
| *12. Davranışlar hedef alanı ile tutarlı mıdır?* | *71* | *4.33* | *.87* |
| *13. Davranışların kapsam ve sınırları belli midir?* | *69* | *4.20* | *.91* |
| *14. Davranışlar gözlenebilir ve ölçülebilir midir?* | *69* | *3.89* | *.98* |

(1) Hiç (2) Az (3) Orta (4) Çok (5)Tam

Tablo 3. İçeriğe İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları.

| *Sorular* | *n* | $\bar{x}$ | *s* |
|---|---|---|---|
| *15. İçerik hedeflerle ilgili midir?* | *71* | *3.95* | *1.08* |
| *16. İçerik sistematik şekilde organize edilmiş midir?* | *71* | *3.90* | *1.17* |
| *17. İçerikte yer alan bilgiler uygulamaya dönük müdür?* | *71* | *3.01* | *1.08* |
| *18. İçeriğin gerektirdiği materyaller sağlanabilmekte midir?* | *71* | *3.54* | *1.16* |
| *19. İçerik önceki öğrenme yaşantılarıyla ilişkili midir?* | *71* | *3.19* | *1.20* |
| *20. İçerik güncel midir?* | *69* | *3.36* | *.98* |

(1) Hiç (2) Az (3) Orta (4) Çok (5)Tam

Tablo 4 Eğitim Durumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları.

| *Sorular* | *n* | $\bar{x}$ | *s* |
|---|---|---|---|
| *21. Eğitim durumları hedeflere uygun mudur?* | *70* | *3.80* | *1.07* |
| *22. Eğitim durumları öğrenci seviyesine uygun mudur?* | *70* | *3.10* | *1.14* |
| *23. Eğitim durumları ekonomiklik ilkesine uygun mudur?* | *70* | *4.18* | *.96* |
| *24. Seçilen öğretim yöntemleri içerikle uyumlu mudur?* | *69* | *4.14* | *.89* |
| *25. Programların uygulanmasında dönüt-düzeltme ve pekiştireçler kullanılmakta mıdır?* | *70* | *4.05* | *.97* |
| *26. Programlar öğrenci katılımına uygun mudur?* | *71* | *3.08* | *1.20* |
| *27. Ders kitapları öğrenci seviyesine uygun mudur?* | *70* | *3.44* | *1.11* |

(1) Hiç (2) Az (3) Orta (4) Çok (5)Tam

Tablo 5. Değerlendirme Boyutuna İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları.

| *Sorular* | *n* | $\bar{x}$ | *s* |
|---|---|---|---|
| *28. Değerlendirmede, ölçme değerlendirme ilkelerine uyulmakta mıdır?* | *70* | *3.97* | *1.11* |
| *29. Değerlendirme işlemleri için belirtke tablosu kullanılmakta mıdır?* | *69* | *3.50* | *1.15* |
| *30. Hedef ve davranışlar en az çoktan seçmeli bir test ile değerlendirmeye uygun mudur?* | *70* | *4.18* | *.96* |
| *31. Öğrencilerin bu meslek dersine karşı olan ilgileri ne derecededir?* | *71* | *2.60* | *1.18* |

(1) Hiç (2) Az (3) Orta (4) Çok (5)Tam